

Växjö
kommun

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Gustavslundskolan 2025-2026

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
1.1 Skolans uppdrag	5
1.1.1 Styrdokument	5
1.1.2 Gustavslundskolans värdegrund	5
2. Utvecklingsområden	6
2.1 Trygghet och studiero	6
2.1.1 Motiv till utvecklingsområdet	6
2.1.2 Förväntad effekt för barn och elevers lärande	7
2.2 God undervisning	7
2.2.1 Motiv till utvecklingsområdet	7
2.2.2 Förväntad effekt för barn och elevers lärande	8
3. Utvärdering av plan 2024–2025.....	8
5.1 Analys	8
5.1.1 Förskoleklass	8
5.1.2 Grundskola	9
5.1.3 Fritidshem	9
5.1.4 Analys ur ett likabehandlingsperspektiv	10
4. Mål för kommande läsår	11
6.1 Ny prioriterad inriktning	11
6.2 Övriga aktiviteter	11
5. Likabehandlingsarbetets nivåer	13
2.1 Främjande insatser	14
2.2.3 Kön	14
2.2.4 Könsoverskridande identitet eller uttryck	14
2.2.5 Etnisk tillhörighet	14
2.2.6 Religion eller annan trosuppfattning	14
2.2.7 Funktionsnedsättning	15
2.2.8 Sexuell läggning	15
2.2.9 Ålder	15
2.3 Förebyggande insatser	16
2.3.1 Rutiner för att förebygga trakasserier, diskriminering och kränkande behandling	16
2.3.2 Kartläggning av trygghet och trivsel	16
2.2.2.1 Kartläggningsmetoder	16
2.2.2.2 Hur görs eleverna delaktiga?	17
2.2.2.3 Hur görs vårdnadshavares delaktiga?	17
2.2.2.4 Hur görs personalen delaktig?	17
2.4 Åtgärdande insatser	17
2.4.1 Ärendehantering	17
2.3.1.1 Personal som elever och vårdnadshavare kan vända sig till	17

2.3.1.2	Mötesgång vid hantering av händelser	18
2.4.2	Rutiner för åtgärder och utredning.....	18
2.3.1.3	Omedelbara åtgärder.....	18
2.3.3.1	Rutiner för utredning.....	19
2.3.3.2	Rutiner för vidare åtgärder	19
2.3.3.3	Särskilda scenarier (personalmedverkan)	20
2.4.3	Rutiner för uppföljning och dokumentation.....	20
2.4.4	Ansvarsförhållande	21
2.4.5	Förankring av planen	21

1. Inledning

Gustavslundskolan ligger i stadsdelen Hovshaga som ligger ca 6 km norr om Växjö centrum. Utbildningen på skolan omfattar förskoleklass, grundskola årskurs 1–6 och fritidshem. På skolan går ca 360 elever och här arbetar ca 50 personal. Andelen behörig personal är hög i alla tre verksamhetsformer.

Gustavslundskolan styrs och leds av rektor och biträdande rektor. Det finns även ett elevhälsoteam bestående av specialpedagog, speciallärare, skolsköterska, kurator och skolpsykolog. Den pedagogiska personalen är indelade dels årslag för varje årskurs, dels blandade i arbetslag och SKA-grupper utifrån ett F-6 perspektiv. På Gustavslundskolan finns en ledningsgrupp med representanter från grundskola, förskoleklass och fritidshem och en utvecklingsgrupp som består av fyra förstelärare som tillsammans med skolledning driver skolans utvecklingsarbete. Skolan har ett särskilt fokus på extra rörelse genom extra pulspass för elever i årskurs 4–6 och rastaktiviteter för alla skolans elever.

På Gustavslundskolan har vi följande:

Vision

Tillsammans har vi roligt och lär oss för livet.

Mål

På Gustavslundskolan ska varje individ mötas med respekt och få utvecklas utifrån sina egna förutsättningar. Verksamheten ska möta elevers olikheter så att varje barn får en likvärdig utbildning och möjlighet att känna lust och glädje i att lära.

Utvecklingsområden

Trygghet och studiero
God undervisning

1.1 Skolans uppdrag

1.1.1 Styrdokument

Likabehandlingsarbetet regleras av skollagen (2010:800) och diskrimineringslagen (SFS 2008:567). Skolans fokus är att arbeta målinriktat för att främja barns och elevers lika rättigheter samt förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. I enlighet med LGR22, under rubriken Normer och värden, ska skolan "aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang" (LGR, 2022, s. 28).

I 2025 års verksamhetsplan för Utbildningsförvaltningen i Växjö kommun beskrivs hur utbildningsförvaltningens arbete tar avstamp i de framgångsfaktorer som genom forskning och beprövad erfarenhet visat sig vara avgörande för framgångsrik skolutveckling. Bland dessa finns "Förtroendefullt klimat" och i relation till denna beskrivs hur verksamheter inom utbildningsförvaltningen i Växjö kommun ska:

Präglas av respekt, tillit, höga förväntningar och delaktighet mellan personal, barn och elever. Ett öppet och normmedvetet förhållningssätt är grundläggande för att stärka trygghet, studier och motivation.

Gustavslundskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling tar tillsammans med styrdokument, skolans värdegrund och de prioriterade utvecklingsområdena avstamp i ambitionen om att skapa ett förtroendefullt klimat för elever och personal.

1.1.2 Gustavslundskolans värdegrund

Skolans värdegrund kan sammanfattas i tre punkter, är framtagen av personal och elever och aktualiseras i klasserna vid varje läsårsstart samt löpande under läsåret.

- **Bli ditt bästa jag** Varje individ ska få växa och utvecklas för att Nå sin egen potential
- **Vi är varandras arbetsmiljö** Genom sitt sätt att vara påverkar man andras Sätt att vara. Var och en tar ansvar för hur man Bemöter andra.
- **Ny dag – Ny möjlighet** Vi skapar förutsättningar för att eleven ska lyckas. Våra elever får alltid en ny chans. Det är här och nu och framåt som gäller.

2. Utvecklingsområden

Gustavslundskolan arbetar utifrån enhetens verksamhetsplan. Våra prioriterade utvecklingsområden är **trygghet och studiero** och **god undervisning**. Utvecklingsområdena omfattar alla medarbetare i alla verksamheter och genomförs kollegialt med ledning av en utvecklingsgrupp bestående av förstelärare och skolledning. I verksamhetsplanen finns planerade insatser för ett lyckat utvecklingsarbete. Dessa aktiviteter går hand i hand med likabehandlingsarbetet och beskrivs nedan.

2.1 Trygghet och studiero

2.1.1 Motiv till utvecklingsområdet

Trygghet och studiero har stor betydelse för hur eleverna lyckas nå målen för utbildningen. En strukturerad och varierad undervisning, tillitsfulla relationer mellan lärare och elever samt ett aktivt värdegrundsarbete är förutsättningar för detta. Med utgångspunkt i denna vetenskapliga grund och vetskapen om att god värdegrund ständigt behöver aktualiseras, kommer Gustavslundskolan bibehålla och förädla sitt framgångsrika arbete med trygghet och studiero.

Uppföljning och analys visar att skolans beslutade aktiviteter har varit effektiva när det gäller ömsesidig respekt mellan elever och lärare samt elevernas förmåga att respektera varandras olikheter. Likaså visar analysen att beslutade aktiviteter lett till ökad trygghet i klassrum och utomhusmiljöer, ökad likvärdighet mellan pojkar och flickor samt ett välutvecklat och strukturerat värdegrundsarbete vilket i sin tur bidragit till ökad studiero.

Genom att fortsätta med dessa framgångsrika aktiviteter samt identifiera nya kommer personalens förmåga att utöva ledarskap i klassrummet vidareutvecklas samt bidra till en ökad likvärdighet mellan årskurserna.

I syfte att säkerställa att beslutade aktiviteter vilar på vetenskaplig grund kommer de kopplas mot Skolforskningsinstitutets forskningsöversikt där sex faktorer för lärares arbete för att skapa och upprätthålla studiero lyfts fram.

Under läsåret 2024–2025 påbörjade Gustavslundskolan sitt arbete med att tydliggöra de lagändringar i skollagen kring trygghet och studiero som bland annat innebär att det blir möjligt för all personal att vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero, till

exempel ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. Arbetet har påbörjats genom att tydliggöra vilka ansvarsförhållanden som gäller samt vilka skyldigheter och befogenheter personal har vid händelse av ordningsstörande beteenden eller kränkande behandling. Detta arbete kommer att fortlöpa under läsåret 2025–2026.

2.1.2 Förväntad effekt för barn och elevers lärande

- Eleverna har en tillgänglig och anpassad lärmiljö utifrån ett socialt, fysiskt och pedagogiskt perspektiv så att varje individ möts med respekt och utvecklas utifrån sina egna förutsättningar.
- Eleverna upplever ett positivt klassrumsklimat och studiero som gör det möjligt att fokusera på skolarbete, och utvecklas så långt som möjligt.
- Eleverna är trygga i elevgruppen och känner tillit till lärare och annan personal. Eleverna visar detta genom att respektera varandra, våga berätta, ställa frågor och dela med sig av sina erfarenheter
- Eleverna är trygga i skolans inomhusmiljö och kan utnyttja dess lokaler till fullo.
- Eleverna är trygga i skolans utomhusmiljö och aktiva på raster.
- Elevernas måluppfyllelse ökar

2.2 God undervisning

2.2.1 Motiv till utvecklingsområdet

God undervisning som innehåller ett aktivt lärarstöd, är målfokuserad, varierad, engagerande, utmanande för alla och möjliggör delaktighet och inflytande är en enligt Skolverket avgörande för elevernas möjligheter att nå skolans kunskapsmål. Utifrån denna kunskap kommer Gustavslundskolan fortsätta sitt påbörjade utvecklingsarbete med att erbjuda god undervisning till samtliga elever. För att vidareutveckla arbetet med God undervisning kommer lärare att arbeta med att systematiskt utveckla sin undervisning i ett strukturerat kollegialt lärande i syfte att ge eleverna möjlighet att utvecklas och nå sin fulla potential i en inkluderande och stödjande skolmiljö.

Under läsåret 2024–2025 har enhetens alla tre verksamhetsformer bedrivit ett målmedvetet utvecklingsarbete med fokus på att svenska och då särskilt läsning samt att utveckla kompensatoriska insatser och ökad differentiering. Detta arbete har givit god effekt, men samtidigt tydliggjort ytterligare förbättringsområden inom respektive verksamhetsform. Tidigare framgångsrika insatser kommer att fortlöpa under läsåret 2025–2026 och utöver dem kommer ytterligare aktiviteter att utformas för att stärka de förbättringsområden som har identifierats, exempelvis tidig kartläggning och differentiering för elever som har kommit långt i sin kunskapsutveckling i förskoleklass, rutiner och ansvarsfördelning i flerlärarskap i grundskolan samt elevernas delaktighet och ledarskapsförmågor i fritidshemmet.

2.2.2 Förväntad effekt för barn och elevers lärande

- Elever får det stöd och den pedagogiska ledning de behöver utifrån social, pedagogisk och fysisk lärmiljö så att de får möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar oberoende av bakgrund.
- Eleverna upplever en undervisning som utgår från deras intresse och kunskapsnivå. Detta leder till att eleverna upplever större chanser att påverka hur de arbetar med lektionens innehåll.
- Eleverna får uppgifter i som gör att de utvecklas och lär sig mer.
- Eleverna arbetar med uppgifter utifrån en för individen anpassad nivå och upplever därav ökad nyfikenhet och engagemang inför skolarbetet.
- Undervisningen anpassas så att den möter både pojkar och flickor.
- Eleverna upplever att lärare förväntar sig att de ska nå kunskapskraven i alla ämnen
- Eleverna förstår på vilka grunder betyg och omdömen sätts och vad i deras lärande som behöver utvecklas för högre måluppfyllelse.
- Elevernas måluppfyllelse ökar.

3. Utvärdering av plan 2024–2025

Utvärderingen av de prioriterade målen 2024–2025 gjordes i form av skolundersökning trygghetsvandring, trivselenkät, anmälan om kränkande behandling och utvärderingar vid klassråd och elevråd.

5.1 Analys

Övergripande visar uppföljningarna i förskoleklass, grundskola och fritidshem att eleverna upplever en hög grad av trygghet och trivsel, vilket även bekräftas av vårdnadshavare i skolundersökningar. Samtidigt identifieras vissa skillnader i upplevelsen mellan flickor och pojkar samt mellan olika åldersgrupper.

5.1.1 Förskoleklass

Både skolenkät och trivselenkät visar att eleverna i förskoleklass i hög grad upplever trygghet och trivsel i skolan. Vi ser en generellt hög trygghet i skolans inom- och utomhusmiljöer. Trivselenkäten identifierar dock en skillnad mellan pojkar och flickor där flickornas upplevda trygghet utomhus är lägre än pojkarnas, vilket är ett resultat som följer mönstret från föregående läsår och därför bör uppmärksammas. En låg andel av eleverna i förskoleklassen uppger att de har utsatts för kränkande behandling under det gångna läsåret och samtliga elever uppger i skolenkäten att de upplever att personalen agerar om kränkande behandling förekommer. En trolig framgångsfaktor bakom den höga upplevelsen av trygghet i förskoleklassen är prioriteringen av värdegrundsfrågor, gruppdyamik och tydliga strukturer som präglar förskoleklassens verksamhet. Då särskilt de insatser som görs tidigt under höstterminen i syfte att etablera goda relationer

och en trygg och strukturerad miljö från start. Den skillnad som vid föregående års analys kunde identifieras beträffande pojkars respektive flickors upplevelse av arbetsro i förskoleklassen kvarstår inte då pojkar och flickor upplever likvärdigt god studiero enligt skolenkäten (100% för båda könen). En möjlig förklaring till en ökad upplevelse av studiero är att verksamheten i förskoleklass framgångsrikt har organiserats i mindre lärgrupper under det gångna läsåret.

5.1.2 Grundskola

Resultaten från skolundersökning och trivselenkät visar att elevernas upplevelse av trygghet även i grundskolan generellt är hög. Pojkarna rapporterar något högre trygghet än flickorna och denna skillnad blir tydligast i årskurs 4–6. Framgångsrika aktiviteter har under det gångna året varit ett strukturerat värdegrundsarbete, ökat elevinflytande, relationsskapande aktiviteter och utvecklandet av flerlärarorganisationen.

I skolans inomhusmiljö är den upplevda tryggheten bland grundskolans elever hög, men vid toaletter och omklädningsrum rapporterar elever lägre trygghet än andra lokaler. Även i utomhusmiljön upplever eleverna i grundskolan en hög trygghet. En möjlig orsak till hög upplevd trygghet utomhus är den förhöjda personaltätheten vid raster samt skolans arbete med Trivselprogrammet, som främjar strukturerade och åldersintegrerade lekar och aktiviteter. Dock visar utvärderingar från elevråd att utevistelsen kan utvecklas ytterligare genom ett mer aktivt vuxenstöd i elevernas aktiviteter.

Elevernas upplevelse av studiero visar ett varierat resultat mellan kön, årskurser och måttillfällen, men generellt pekar statistiken på ett fortsatt behov av att stärka studiero i klassrummen. Det finns en viss könsskillnad där pojkar upplever något högre studiero än flickor. Denna skillnad framkommer tydligast i årskurs 4–6. Det framkommer också att elever upplever att det saknas enhetliga regler mellan olika lärare. En möjlig analys är att flerlärarorganisation ställer högre krav på lärares samsyn och gemensamma förhållningssätt. För att förbättra arbetsron och utjämna skillnader behövs riktade insatser kring lektionsstruktur, vuxennärvaro i klassrummet och ett fortsatt arbete med elevernas ansvar och bemötande – särskilt ur ett genusperspektiv.

5.1.3 Fritidshem

Eleverna i fritidshemmet rapporterar en hög grad av trygghet (98%) och det stämmer överens med vårdnadshavares upplevelse (97%). Under det gångna läsåret har fritidshemmet arbetat med trygghetsskapande insatser såsom aktiviteter i mindre grupper, visuellt stöd för att tydliggöra fritidshemmets schema och aktivitetsutbud. Därtill har närvarande personal, tydlig dagsstruktur och ökat elevinflytande och mer varierade aktiviteter identifierat som bidragande faktorer till elevernas upplevda trygghet i fritidshemmet. För att ytterligare stärka arbetet för trygghet och likvärdighet i fritidshemmet behövs ett fortsatt fokus på relationellt arbete, pedagogiskt ledarskap i fritidshemmet och ett ökat fokus på riktade insatser för elever i behov av särskilt stöd. Resultaten beträffande elevernas upplevelse av möjlighet till lugn och ro i fritidshemmet ligger något lägre än övriga resultat (87%), vilket aktualiserar ett behov av att framåt ytterligare stärka elevernas upplevelse av balans mellan aktivitet och vila.

5.1.4 Analys ur ett likabehandlingsperspektiv

Gällande anmälan om kränkande behandling sker flest kränkningar vid raster, under lektionstid och därefter i övergångar mellan lektioner. Störst antal kränkningar sker på skolgården och därefter i entréer, kapprum och korridorer. Denna statistik belyser, tillsammans med resultaten från trygghetsvandringen som visar att de platser där eleverna upplever lägst trygghet är fotbollsplaner, toaletter och omklädningsrum, vikten av ett fortsatt arbete med att stärka vuxennärvaron och då särskilt raster och övergångar mellan lektioner. Vidare är det av stor vikt att all personal håller fast vid de rutiner som Gustavslundskolan har för hur skolan ska hantera ärenden rörande kränkningar. För att stärka tryggheten i de områden som trygghetsvandringen identifierat riskområden, nämligen toaletter, omklädningsrum och kapprum inomhus samt fotbollsplan utomhus har åtgärdsförslag diskuterats i arbetslagen:

- Förbättra städet och förändra den fysiska miljön i omklädningsrum.
- Se över raststrukturer så att eleverna kan mötas och umgås via Trivselsprogrammet med ett aktivt vuxenstöd.
- Strukturera tillsynen mellan lektioner och omklädningsrum

Förskoleklassens arbete med tidigare lagd kartläggning och kontinuerlig uppföljning samt ett språkutvecklande arbetssätt har bidragit till att insatser till elever som behöver stöd i sitt lärande har kunnat utformas tidigare och med högre träffsäkerhet. Analysen visar dock att det i förskoleklassen finns ett fortsatt behov av att förfina observationer och kartläggningar för att kunna differentiera och också stimulera de elever som har kommit långt i sin kunskapsutveckling. Då flickor och pojkars olika upplevelse av trygghet återkommit vid mätningar under två läsår i följd bör detta ur ett likabehandlingsperspektiv närmre analyseras och utvecklas med relevanta insatser.

I grundskolan har flerlärarskapets möjlighet till ökad differentiering och riktade stödinsatser identifierats som en framgångsfaktor. Även i grundskolan har ett utvecklingsarbete kopplat till svenska och språkutvecklande arbetssätt bedrivits under läsåret, men det behövs en fördjupad analys av pågående insatser i relation till elevernas resultat för att förstå vilka insatser som bidrar till elevernas lärande och utveckling. En sådan djupanalys är ur ett likvärdighetsperspektiv relevant för att ge likvärdiga förutsättningar oberoende av elevens modersmål eller eventuella språkliga svårigheter. Även flickors lägre upplevelse av studiero i mellanstadiet bör ur ett likabehandlingsperspektiv att åtgärdas med hjälp av analys och relevanta insatser.

Fritidshemmets kompletterande roll i elevernas lärande och utveckling har bidragit till att skapa trygga, socialt utvecklande och språkligt stimulerande miljöer. Utifrån fritidshemmets kompletterande uppdrag finns det en fortsatt utvecklingspotential i att systematiskt integrera fritidshemmets arbete i skolans övergripande mål. Därtill finns ett fortsatt behov av att vidareutveckla tillgängliga lärmiljöer i fritidshemmet, exempelvis i form av tydliggörande strukturer över eftermiddagar och lov.

4. Mål för kommande läsår

6.1 Ny prioriterad inriktning

Ny prioriterad inriktning för arbetet mot diskriminering och likabehandling tar avstamp i modellen *skapa en trygg och stödjande kultur* (Se visualisering s. 12) som gemensamt tagits fram av Gustavslundskolans personal. Modellen riktar primärt fokus mot hälsofrämjande och förebyggande verktyg ur ett undervisnings- och värdegrundsperspektiv, men även mot tydlighet och likvärdighet avseende att åtgärda såväl mer som mindre allvarliga ordningsstörningar och/eller former av kränkande behandling.

Under vårterminen 2025 gjordes ett inledande arbete med att utforma och systematisera stödjande verktyg. Den prioriterade inriktningen för arbetet under läsåret 2025/2026 är att färdigställa en bank av verktyg på samtliga nivåer och därefter att implementera dessa i verksamheten och säkerställa att all personal är väl bekanta och känner sig trygga att agera i enlighet med modellen och dess rutiner.

6.2 Övriga aktiviteter

Övriga prioriterade aktiviteter utgår ifrån resultaten av trygghets- och trivselkartläggning VT25 och HT25. Analysen av de två mätillfällena identifierade fyra prioriterade områden:

Språkbruk - Elevernas upplevelse av ett trevligt språkbruk är skolans lägst skattade fråga (vt: 67%-ht: 65%). Därtill framkommer en skillnad mellan pojkar och flickor, där pojkar upplever förbättring (67%→73%), medan flickor upplever en försämring (66%→57%).

Planerade aktiviteter:

- Samtala mer kring hur man påverkar och påverkas av jargong och skojbråk och att behandla dessa teman ur ett genusmedvetet perspektiv.
- Prioritera trygghetsvandringens utmaningsområden (språkbruk, arbetsro, nyfikenhet och lust att lära) som ämnen vid ringsamtal och tankebok.

Arbetsro – Resultaten visar en viss förbättring från vt (74%) till ht (77%), men i denna förbättring ryms en skillnad mellan pojkar och flickor, där pojkarna upplever en förbättring på 8 procentenheter, flickor 1 procentenhet.

Planerade aktiviteter:

- Medvetandegöra arbetsro i högre utsträckning och samtala om olika upplevelser av arbetsro samt om beteenden som påverkar andras arbetsro, ur ett genusmedvetet perspektiv.
- Tydliggöra regler i olika miljöer och sammanhang och fördela personella resurser så att de stärker regelefterlevnad och uppföljning.
- Differentiera undervisningen och analysera hur flickors behov av utmaning kan tillgodoses.

Fotbollsplan –Upplevd trygghet på fotbollsplanerna visar på en viss förbättring (vt: 79%-ht 83%, men betraktas fortsatt som en otrygg zon. Även här framkommer en markant skillnad mellan pojkar och flickor där pojkars upplevda trygghet överstiger flickors med 17 procentenheter (91% resp. 74%).

Planerade aktiviteter:

- Säkerställa att lärare och övrig personal är samsynta i fråga om regler och rutiner, för att säkerställa enighet och förutsägbarhet.
- Utveckla arbetet med att hörsamma alla inblandades perspektiv vid konflikter och då med särskilt fokus på att säkerställa att elevens perspektiv synliggörs oberoende av könstillhörighet.

Pojkar och flickors upplevda trygghet - Sammanfattningsvis visar samtliga utmaningar ovan en skillnad mellan pojkar och flickor, där flickor generellt rapporterar lägre upplevd trygghet jämfört med pojkar. Under kommande läsår kommer skolan därför att arbeta för att brett tillämpa en analys utifrån genus och könstillhörighet kopplat till olika aktiviteter.

5. Likabehandlingsarbetets nivåer

Likabehandlingsarbetet på Gustavslundskolan tar form på olika nivåer, med särskilt fokus på främjande och förebyggande insatser. Sedan vårterminen 2025 har skolan vidareutvecklat utvecklings- och likabehandlingsarbetet genom en gemensam modell och gemensamma utvecklingsinsatser kopplat till en trygg och stödjande kultur (se bild nedan).

Främjande

Att främja elevers lika rättigheter och möjligheter

Förebyggande

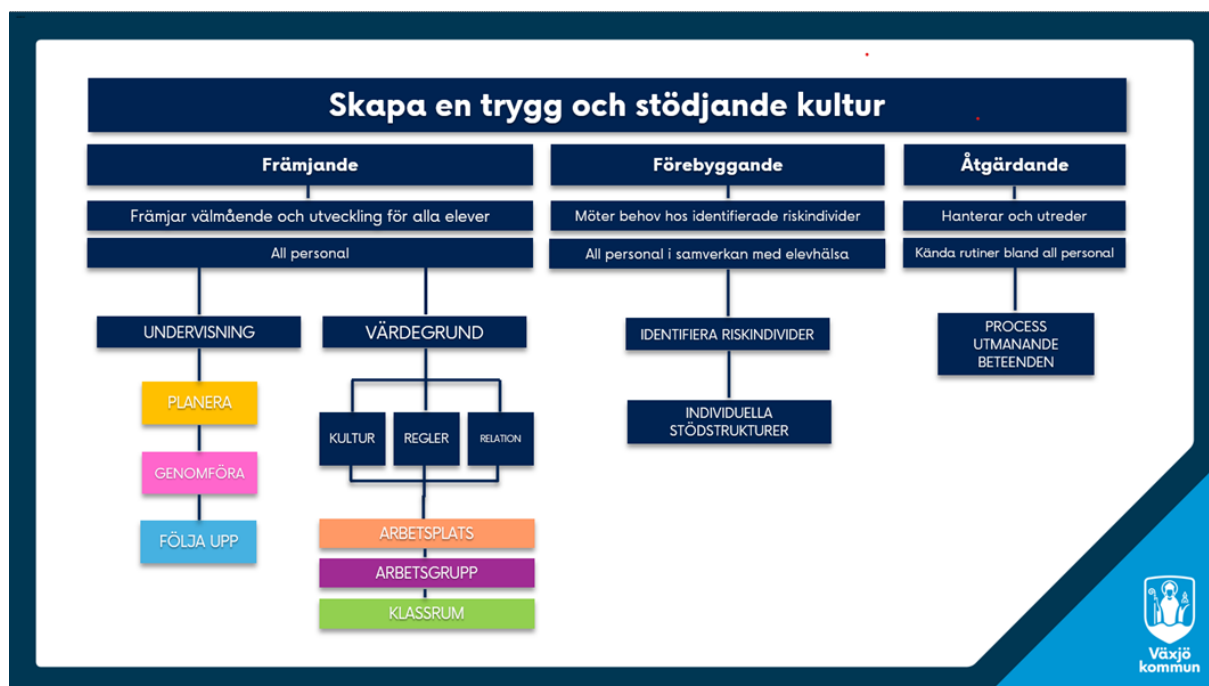
Att förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling

Utredande

Att utreda uppgifter om diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling

Åtgärdande

Att vidta åtgärder för att förhindra framtida diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling

2.1 Främjande insatser

Gustavslundskolans främjande insatser utgår ifrån lagen om kränkande behandling samt de sju diskrimineringsgrunderna enligt diskrimineringslagen. Hänsyn ska också tas till tillgänglighet, ekonomi och andra faktorer som påverkar elevernas vardag. Det främjande arbetet syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde och ska bidra till en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas. Det främjande arbetet är en av verksamhetens fortgående uppgifter och är ständigt pågående.

2.2.3 Kön

- Vi har nolltolerans mot könsord och diskriminering eller trakasserier på grund av kön.
- Vi verkar för att skolans undervisningsmetoder möter både flickor och pojkar.
- Vi strävar efter att ge flickor och pojkar lika stort inflytande och talutrymme.
- Vi verkar för att stärka elevers identitet genom exempelvis samtal i flick- och pojkgrupper där vi kan diskutera ämnen såsom vilka förväntningar som ställs på elever utifrån kön i skolarbete, vid social samvaro eller konfliktlösning i skolan och på fritidshemmet.

2.2.4 Könsoverskridande identitet eller uttryck

- Vi har nolltolerans mot könsord och diskriminering eller trakasserier på grund av könsidentitet eller uttryck.
- Vi verkar för ett inkluderande språkbruk och respektfull pronomenanvändning
- Genom värdegrundsarbete och ordningsregler tydliggör vi att alla könsidentiteter och uttryck är välkomna.
- Vi verkar för att stärka elevers identitet och synliggöra mångfald genom exempelvis samtal i grupper där vi ur ett normkritiskt perspektiv kan diskutera ämnen såsom identitet, olika familjesammansättningar samt hur kön och könsroller framställs.

2.2.5 Etnisk tillhörighet

- Vi har nolltolerans mot rasistiska uttalanden och diskriminering eller trakasserier på grund av etnisk tillhörighet.
- Vi verkar för att främja elevers lika rättigheter oavsett etnisk tillhörighet avseende undervisning, stödinsatser och konflikthantering.
- Vi verkar för att främja elevers lika rättigheter oavsett etnisk tillhörighet gällande skoladministration såsom tolkstöd, skriftlig information till vårdnadshavare, rutiner för ledighet och frånvaro, dokumentation samt bedömning och hantering av ordningsfrågor.
- Vi verkar för att medvetandegöra rasismens idéhistoria och dess effekter genom undervisning och gruppsamtal. I årskurs 4–6 diskuterar eleverna med likheter och olikheter mellan språk, kulturer, religioner och olika trosuppfattningar.

2.2.6 Religion eller annan trosuppfattning

- Vi har nolltolerans religiösa trakasserier och diskriminering på grund av religion eller annan trosuppfattning.
- Vi verkar för att respektera alla religiösa och icke-religiösa åskådningar genom att bemöta religiösa praktiker såsom klädsel och matregler med respekt och normalitet.

- Vi verkar för att alla elever ska ha samma rättigheter och möjligheter oavsett religion eller annan trosuppfattning, exempelvis genom att i den utsträckning det är möjligt beakta större religiösa högtider vid planering av viktiga händelser i skolan.
- Vi verkar för att skapa ett tryggt och inkluderande klimat genom att i undervisning och gruppsamtal diskutera frågor såsom olika livsåskådningar och hur majoritetsnormer påverkar synen på religion och trosuppfattningar.

2.2.7 Funktionsnedsättning

- Vi har nolltolerans för diskriminering och kränkande uttryck som anspelar på funktionalitet såsom beteende- och rörelsemönster, hjälpmedel eller specifika svårigheter.
- Vi verkar för ett inkluderande och accepterande samtalsklimat genom att kommunicera kring olikheter, olika stödbehov och det faktum att alla i någon form behöver andras stöd.
- Vi arbetar för en tillgänglig lärmiljö genom att företrädesvis anpassa på gruppnivå, i syfte att vara alla elever till nytta och samtidigt normalisera hjälpmedel.
- Lärare och pedagoger använder ett varierat arbetssätt i undervisningen och anpassar för elever med funktionsvariation vid lektionsplanering, temadagar och fritidshemsaktivitet.
- Vi verkar för att hörsamma elevers och vårdnadshavares perspektiv på skolsituationen och involvera dessa i planeringen av stödsatser.
- Rektor och lärare tar hänsyn till elever med funktionsvariation vid klass- och gruppindelningar.

2.2.8 Sexuell läggning

- Vi har nolltolerans mot homofobiska uttalanden och diskriminering eller trakasserier på grund av sexuell läggning.
- Vi verkar för ett inkluderande språkbruk genom att undvika heteronormativa antaganden och könade uttryck i undervisning och annan kommunikation.
- Vi verkar för att synliggöra olikheter och allas lika värde oberoende av sexuell läggning genom att i undervisningsmaterial och värdegrundsarbete skildra olika livsberättelser ur ett vardagligt och positivt perspektiv.
- Vi verkar för att stärka elevers identitet och synliggöra mångfald genom exempelvis samtal i grupper där vi kan diskutera ämnen såsom olika relations- och familjeformer och utmanar stereotypa föreställningar kopplat till sexualitet och samliv.

2.2.9 Ålder

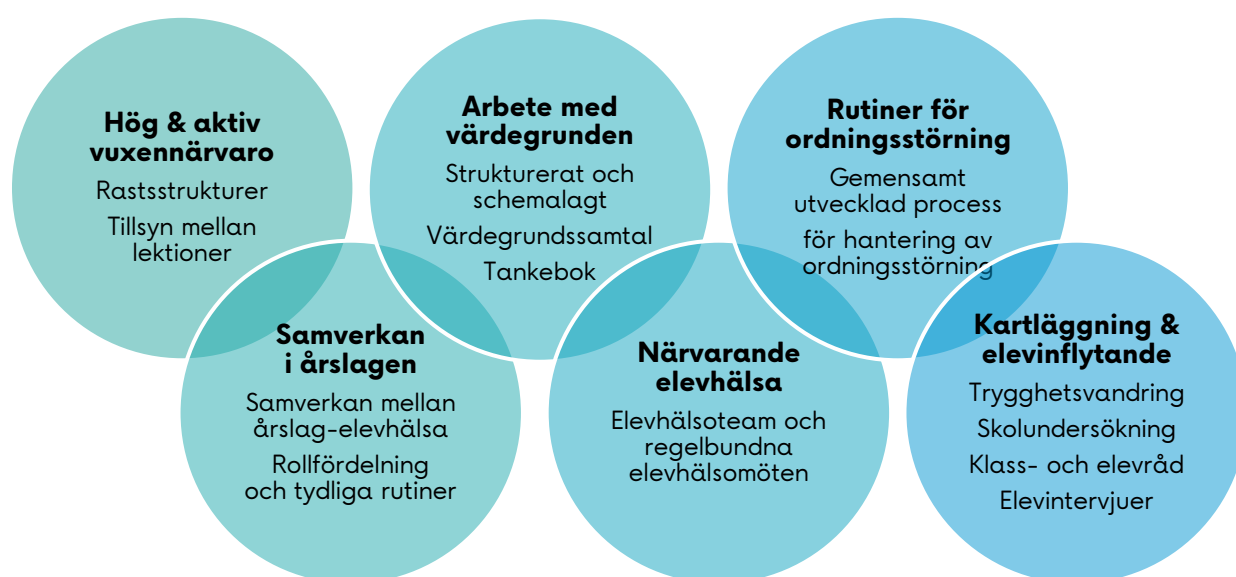
- Vi har nolltolerans mot trakasserier och diskriminering på grund av ålder.
- Vi verkar för ett inkluderande och tolerant samtalsklimat genom att undvika uttryck som förstärker åldersrelaterade stereotyper.
- Vi verkar för likvärdighet oberoende av ålder genom att ge elever likvärdiga ansvarsuppsdrag och möjlighet att göra sin röst hörd, exempelvis genom att ge såväl yngre som äldre elever möjlighet att delta i klass- och elevråd.
- Vi verkar för att anpassa information, kommunikation och krav utifrån elevens individuella förutsättningar, snarare än efter föreställningar om ålder.
- Vi verkar för ett positivt klimat som bygger broar över åldrarna, exempelvis genom åldersintegrerade frilufts- och temadagar, planerade fadderaktiviteter och åldersblandade grupper i fritidshemmet.

2.3 Förebyggande insatser

Skolans förebyggande arbete syftar till att minska risker för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling innan något händer. Därför kartläggs trygghet och studiero samt arbetsmiljö regelbundet genom exempelvis enkäter, observationer och samtal. Resultaten analyseras av elevhälsa och i personalgruppen för att identifiera riskområden, otrygga platser och sårbara grupper. Utifrån detta planerar och genomför skolan riktade insatser, såsom trygghetsskapande aktiviteter, regler för bemötande, strukturstärkande åtgärder och vuxennärvaro där behovet är störst. Det förebyggande arbetet är systematiskt, behovsbaserat och följs upp kontinuerligt.

2.3.1 Rutiner för att förebygga trakasserier, diskriminering och kränkande behandling

Figuren nedan visar en översikt över delar som på olika sätt bidrar till att upptäcka och förebygga diskriminering och kränkande behandling. Nedan beskrivs kartläggningsprocessen av trygghet och studiero närmre.

2.3.2 Kartläggning av trygghet och trivsel

2.2.2.1 Kartläggningsmetoder

Kartläggning görs genom att eleverna fyller i digitala enkäter. Trivsel- och trygghetsenkät genomförs två gånger per läsår. Skolenkäten genomförs en gång per läsår. Kartläggningen utgår från de sju diskrimineringsgrunderna, lagen om kränkande behandling, samt trygghet och trivsel utifrån Skolverket och Skolforskningsinstitutets definitioner.

- Trivselenkäten är strukturerad utifrån delmål 2–4 i det nationella kvalitetssystemet och mäter upplevd trygghet och studiero, ledning och stimulans samt upplevelse av stöd.

- Trygghetsenkäten kartlägger upplevd trygghet i skolans fysiska inne- och utomhusmiljöer.
- Skolundersökningen vänder sig till både elever och vårdnadshavare och mäter upplevd trygghet, lust att lära, stöd och stimulans

2.2.2.2 Hur görs eleverna delaktiga?

Varje elev genomför enkäten enskilt efter genomgång av lärare. Efter att resultatet sammanställts återger lärare resultatet till eleverna och vid klassråd utarbetar klassen förslag på insatser för ökad trygghet och trivsel, i den egna klassen samt för hela skolan. Elevrådsrepresentanter för klassens förslag vidare till elevrådet som diskuterar förslagen vidare med rektor och trivselansvarig personal.

2.2.2.3 Hur görs vårdnadshavares delaktiga?

Vårdnadshavare informeras om planen på föräldramöten, den finns dessutom tillgänglig på skolans hemsida. Vårdnadshavare har möjlighet att delta i kartläggningen genom skolenkäten.

2.2.2.4 Hur görs personalen delaktig?

Elevhälsan sammanställer och analyserar resultaten av kartlägningsunderlagen. Personalen delges resultaten både klassvis och sammantaget för hela skolan. I årslag genomförs analys och åtgärdsförslag på gruppnivå tas fram. I arbetslagen genomförs analys för skolans resultat i sin helhet och åtgärdsförslag på enhetsnivå tas fram.

2.4 Åtgärdande insatser

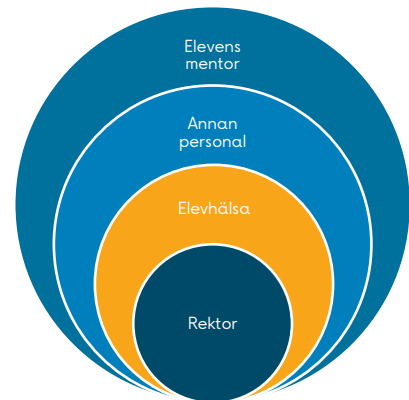
Det åtgärdande arbetet innebär att skolan omedelbart utreder, stoppar och följer upp alla situationer där en elev upplever sig utsatt för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. När personal får kännedom om en händelse ska de genast agera genom att säkerställa trygghet för den utsatta eleven, dokumentera det inträffade och påbörja en utredning. Det åtgärdande arbetet följs alltid upp för att säkerställa att kränkningarna upphört och att eleven känner sig trygg.

2.4.1 Ärendehantering

2.3.1.1 Personal som elever och vårdnadshavare kan vända sig till

Vid incidenter eller kännedom om otrygghet ska följande kontaktvägar nyttjas:

- **Mentor:** Primär kontaktperson för elev och vårdnadshavare. Ansvarar för den löpande kommunikationen.
- **Annan personal:** Vid behov av särskilt förtroende eller om mentorn inte är tillgänglig.
- **Elevhälsan:** Kopplas in när ärendet kräver fördjupad utredning, specialpedagogisk, medicinsk, psykologisk eller social expertkompetens.
- **Rektor:** Kontakts omedelbart vid ärenden av allvarlig grad, vid kränkningar där personal är involverad eller när beslut om disciplinära åtgärder enligt Skollagen 5 kap. krävs.

2.3.1.2 Mötesgång vid hantering av händelser

1. **Enskilda elevsamtal:** Utredning genom enskilda samtal med inblandade elever där personal lyssnar på varje elevs perspektiv, utan att fokusera på "skuldfrågan".
2. **Kontakt med vårdnadshavare:** Mentor kontaktar vårdnadshavare via telefon för att informera om händelsen samt om skolans plan för att hantera situationen. Mentor kallar vårdnadshavare till ett möte för att gemensamt utreda händelsen och komma överens om åtgärder.
3. **Utredning i samråd:** Med utgångspunkt i utredningen, där elev och vårdnadshavare fått yttra sig och fått information ges om skolans åtgärdsplan för allvarlig ordningsstörning, fattas beslut om specifika åtgärder.
4. **Rektor, elevhälsa och externa aktörer:** När en incident bedöms vara så allvarlig att den inte kan hanteras enbart av mentor eller övrig personal kan möte med skolledning och elevhälsa bli aktuellt. Fokus ligger fortsatt på att utreda händelsen i samråd med elev och vårdnadshavare. Vid mycket allvarliga händelser, där skolans interna åtgärder inte anses tillräckliga eller när det krävs samverkan för elevens stöd, kan andra aktörer och myndigheter inkluderas.

2.4.2 Rutiner för åtgärder och utredning

2.3.1.3 Omedelbara åtgärder

1. **Ingripande:** All personal har en skyldighet att omedelbart avbryta en pågående händelse genom tydlig tillsägelse eller fysiskt gå emellan. Enligt Skollagen 5 kap. 6 § får lärare och annan personal vidta de omedelbara åtgärder som är nödvändiga för att trygga elevernas säkerhet och studiero. Prioritet är att hindra skada på person eller egendom. Vid behov ska annan personal tillkallas skyndsamt.

2. **Separering:** Efter ingripande ska inblandade elever omedelbart skiljas åt. Personalen ska säkerställa tillsyn och skapa utrymme för deeskalering.
3. **Beslut:** Rektor och mentor fattar beslut om elevens fortsatta skoldag:
 - **Återgång till ordinarie klass:** Eleven bedöms ha förutsättningar att följa ordinarie undervisning. Lärare tillämpar "principer för återgång till vardag" för att underlätta elevens fortsatta skoldag. Vårdnadshavare informeras.
 - **Särskild undervisningslokal:** Eleven kvarstannar i skolan men bedöms vara i behov av separat lokal med kontinuerlig tillsyn. Lärare tillämpar "principer för återgång till vardag" för att underlätta elevens successiva återinträde i ordinarie grupp. Vårdnadshavare informeras.
 - **Hämtning av vårdnadshavare:** Vid beslut om att eleven ska hämtas säkerställer skolan tillsyn fram till dess att vårdnadshavare anländer. I samband med kontakt bokas tid för ett uppföljande möte. Elev får aldrig skickas hem ensam, utan ska hämtas av vårdnadshavare.

2.3.3.1 Rutiner för utredning

1. **Enskilda samtal:** Enskilda, utredande samtal genomförs med samtliga inblandade elever. Fokus ska ligga på elevens perspektiv och upplevelse; utredningen ska i detta skede inte fokusera på "skuldfrågan" utan på att kartlägga händelsen (vad, när, var, hur). Noggranna anteckningar förs.
2. **Kontakt med vårdnadshavare:** Vårdnadshavare till samtliga inblandade elever kontaktas och informeras om händelsen. Vårdnadshavare till elev som utsatt annan kallas till gemensamt möte så snart som möjligt. Om vårdnadshavare till elev som har blivit utsatt önskar ett möte välkomnas de att be om ett sådant.
3. **Analys:** Mentor och berörd personal analyserar händelsen. Med utgångspunkt i checklistor för främjande och förebyggande strukturer samt utvärderingsstöd enligt eskaleringsmodellen utvärderas möjliga orsaker samt om skolans miljö eller organisation har bidragit till händelsen. Elevhälsan involveras vid behov.
4. **Möte med elev och vårdnadshavare:** Händelsen utreds i samråd med elev och vårdnadshavare. Beslut om insatser och åtgärder fattas efter att elevens, vårdnadshavares och skolans perspektiv alla har hörtsammats.

2.3.3.2 Rutiner för vidare åtgärder

I största möjliga mån är målsättningen att åtgärder ska vidtas inom ramen för ordinarie undervisning. I fall där åtgärder inom den ordinarie undervisning inte fungerat eller om det bedöms att det inte är möjligt utifrån alla elevers trygghet och studiero kan rektor fatta beslut om disciplinära åtgärder. Oavsett vidtagna åtgärder ska målsättningen vara

att stärka elevers trygghet och studiero och åtgärder får inte utformas eller upplevas som en bestraffning.

Följande disciplinära åtgärder kan tillämpas:

- **Kvarsittning (kan beslutas av lärare):** Kvarsittning efter ordinarie skoldag får genomföras under max 60 minuter. Kvarsittning får ej upplevas som ett straff, utan syftet är att föra samtal om förväntningar och om hur trygghet och studiero kan förbättras.
- **Skriftlig varning (kräver rektorsbeslut):** En skriftlig varning kan utdelas vid allvarliga förseelser eller upprepade ordningsstörningar. Varningen ska föregås av en utredning och ska innehålla information om orsaken och vilka åtgärder som kan vidtas om beteendet inte förändras.
- **Tillfällig omplacering (kräver rektorsbeslut):** En elev kan tillfälligt omplaceras vid allvarliga förseelser eller om hen upprepat stört ordningen eller tryggheten för andra elever. Omplaceringen kan vara till en annan undervisningsgrupp eller till en annan skolenhet (i max två veckor, eller fyra veckor vid synnerliga skäl).
- **Avstängning (kräver rektorsbeslut):** Avstängning kan göras om en elev utgör ett akut hot mot andras säkerhet eller studiero alternativt om tidigare åtgärder inte varit tillräckligt ingripande eller möjliga att genomföra. Avstängning kan ske helt eller delvis om det är nödvändigt för övriga elevers trygghet och studiero (i max en vecka, maximalt två gånger per kalenderhalvår).

2.3.3.3 Särskilda scenarier (personalmedverkan)

1. **Elev kränkt av personal:** Rektor övertar omedelbart ärendet, samtalar med parterna enskilt, dokumenterar händelsen och säkerställer att stöd ges till den drabbade eleven. Vid upprepad förseelse eller allvarlig händelse ska rektor informera skyddsombud.
2. **Personal kränkt av elev:** Rektor utreder händelsen, samtalar med parterna enskilt, dokumenterar händelsen och ger stöd till den drabbade medarbetaren. Incidenten ska anmälas till skyddsombud och följs vid behov av arbetsmiljörättsliga åtgärder.

2.4.3 Rutiner för uppföljning och dokumentation

För att säkerställa att kränkningarna upphört och att tryggheten är återställd:

- **Händelserapportering:** Mentor ansvarar för att skyndsamt anmäla händelsen i DF-respons, samma dag som den inträffat. Rektor tar del av anmälan och utser lämplig utredare.

- **Utrednings- och åtgärdsdokumentation:** När rektor utsett en utredare ska denna genomföra och dokumentera utredningen, vidtagna åtgärder och en uppföljning av dessa i DF-respons. Arbetet inkluderar att återgå till checklistor för att utvärdera situationen samt att delge information till berörd personal.
- **Uppföljningssamtal:** Samtal genomförs enskilt med både utsatt och utförare senast en vecka efter händelsen.
- **Information till hemmet:** Vårdnadshavare ska fortlöpande informeras om resultatet av uppföljningen.
- **Eskalering:** Vid upprepade incidenter ska rektor besluta om fördjupad pedagogisk utredning, upprättande av åtgärdsprogram eller orosanmälan till sociala myndigheter.

2.4.4 Ansvarsförhållande

- **All personal:** Skyldighet att ingripa, avbryta kränkningar och omedelbart agera vid kännedom om incidenter. Upptäckande personal för i samråd med mentor samtal med berörda elever.
- **Mentor:** Ansvarar händelserapportering, kontakt med vårdnadshavare, mötesbokning samt dokumentation av pedagogiska åtgärder och uppföljning.
- **Skolledning:** Ansvarar för beslut om disciplinära åtgärder, kontakt med skyddsombud, tillsättande av utredare samt externa kontakter vid allvarliga ärenden.
- **Elevhälsan:** Stödjer personal och skolledning med expertkompetens i utrednings- och analysfasen samt vid externa samverkansmöten.

2.4.5 Förankring av planen

Samtlig personal får ta del av och lämna synpunkter på planen vid en arbetsplatsträff under höstterminen. Därefter startar arbetet för att göra planen känd bland eleverna. Elevhälsoteamet gör en enklare version av som illustreras och arbetas igenom av skolans elevråd i syfte att spridas för kännedom i klasserna. Alla elever gör även "förhållningssätt i klassrummet" utifrån skolan ordningsregler.